

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI

MAŁOPOLSKA
OTWARTA
NA PRZYSZŁOŚĆ

NOWY MODEL ROZWOJU REGIONU
W KONTEKŚCIE PRZYSZŁEJ
PERSPEKTYWY FINANSOWEJ
UNII EUROPEJSKIEJ 2014-2020

9 grudnia 2011 r., Kraków
Muzeum Lotnictwa Polskiego

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
Departament Polityki Regionalnej

NOWA PERSPEKTYWA STRATEGICZNA DLA REGIONU

9 grudnia 2011 roku miała miejsce X Konferencja Regionalna „MAŁOPOLSKA OTWARTA NA PRZYSZŁOŚĆ - Nowy model rozwoju regionu w kontekście przyszłej perspektywy finansowej Unii Europejskiej”. Jej głównym celem była dyskusja na temat mechanizmów budowania partnerstwa regionalnego oraz kształtu Polityki Spójności UE po roku 2013.

W debacie zorganizowanej w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie wzięli udział parlamentarzyści, przedstawiciele Komisji Europejskiej i samorządu regionalnego, eurodeputowani, naukowcy.

Otwierając konferencję marszałek **Marek Sowa** zaznaczył, że o możliwościach realizacji nowej Strategii dla Małopolski w dużej mierze przesądzą rozstrzygnięcia podejmowane w nadchodzących miesiącach na poziomie krajowym i europejskim.

„Strategię uda się zrealizować pod warunkiem dobrej współpracy z samorządami lokalnymi, sektorem gospodarczym.”

Marszałek Marek Sowa

Kluczowe będzie uzyskanie korzystnych dla Małopolski decyzji finansowych w zakresie alokacji funduszy dla perspektywy finansowej 2014-2020 – mówił Marek Sowa.

Jednocześnie podkreślił, że obecnie mamy do czynienia z ogromnym kryzysem, który stawia pod znakiem zapytania ambitne plany zapisane chociażby w Strategii Europa 2020: *wszyscy dyskutują nad koniecznością likwidacji znacznego deficytu, który w dużym stopniu dotyczy, również samorządów terytorialnych.*

Konferencja stała się okazją do podsumowania prac nad nową strategią dla Małopolski na najbliższą dekadę, która jest wspólnym projektem dwóch kadencji samorządu województwa. W wyniku ponad 2,5 letniego procesu, w warunkach szerokiej debaty regionalnej, przygotowano ambitną wizję rozwoju Małopolski.

Marszałek MAREK SOWA

Marek Sowa zachęcił uczestników spotkania do dyskusji o uwarunkowaniach i wyzwaniach dla przyszłego rozwoju Małopolski – w konsekwencji rozwiązań proponowanych w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Marszałek przypomniał, że celem głównym Strategii jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski – poprzez siedem obszarów strategicznej interwencji: gospodarka wiedzy i aktywności; dziedzictwo i przemysł czasu wolnego; infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej; KOM i inne subregiony; rozwój miast i terenów wiejskich; bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne; zarządzanie rozwojem województwa. Wyróżnił również szereg projektów strategicznych planowanych do realizacji w najbliższych latach na terenie regionu.

Dodatkowo skoncentrował się na najważniejszych wskaźnikach osiągnięcia celu głównego Strategii związanych m.in. z dynamiką zmian: liczby ludności, wskaźnika PKB; zatrudnienia, stopy bezrobocia. Jak sam podkreślił *Małopolska będzie jednym z czterech regionów, w których będzie się zwiększała liczna ludności, zarówno z tytułu liczby urodzeń, jak i migracji.*

Podsumowując Marszałek wskazał na najważniejsze do sfinalizowania w najbliższych latach zadania tj: finalizację pakietu planowania strategicznego: zmianę Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, przegląd i konsolidację programów wojewódzkich czy przygotowanie zintegrowanego programu regionalnego na lata 2014-2020.

Nową Strategię dla Małopolski pozytywnie oceniła dr **Hanna Jahns**, członek Gabinetu Komisarza ds. Polityki Regionalnej. Mówiąc o środkach unijnych, które trafią do Małopolski po 2014 r., podkreśliła (na przykładzie EFRR), że 50% z nich będzie zainwestowane w odnawialne źródła energii, badania i innowacje oraz wsparcie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Łączny proponowany budżet na lata 2014-2020 na całą unijną politykę spójności wynosi 376 mld EUR, włączając w to fundusze na nowy instrument „Łącząc Europę”, który ma stymulować realizację transgranicznych inwestycji w energetykę, transport i technologie informatyczne.

Podczas prezentacji wyjaśniła, kto i w jaki sposób będzie kwalifikował się do wsparcia w ramach nowej perspektywy finansowej. Wszystkie regiony europejskie, podzielono na trzy kategorie uwzględniające ich PKB w porównaniu do średniej wspólnotowej; mniej rozwinięte regiony: <75%, regiony przejściowe: >75% <90% oraz bardziej rozwinięte regiony: >90%.

Określiła szczegółowe priorytety inwestycyjne, które będą wspierane: m.in. prace badawczo-rozwojowe i wdrażanie innowacji; poprawa dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz poprawa ich jakości; zmiany klimatyczne i przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną; wsparcie biznesowe dla małych i średnich przedsiębiorstw; usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym; infrastruktura telekomunikacyjna, energetyczna i transportowa; zwiększenie możliwości instytucjonalnych oraz efektywności administracji publicznej; infrastruktura służby zdrowia, edukacyjna i społeczna; zrównoważony rozwój miast.

Hanna Jahns wymieniła szereg uproszczeń przewidzianych w nowej perspektywie finansowej, w tym m.in.: możliwość tworzenia programów wielofunduszowych (ograniczenie kosztów administracyjnych poprzez wspólny system zarządzania) harmonizacja zasad kwalifikowalności korzystanie z szerszej palety kosztów uproszczonych (większe limity dla ryczałtów) wprowadzenie tzw. rocznego zamykania projektów; (ograniczenie obciążeń administracyjnych związanych z przechowywaniem dokumentów niezbędnych dla audytu i kontroli); wyjaśnienie zasad korzystania z instrumentów finansowych (rozszerzenie oraz dostęp do instrumentów finansowych na poziomie UE), wprowadzenie Wspólnego Planu Działania (zarządzanie oparte na rezultatach, mniejsze obciążenie administracji), krok w kierunku e-spójności (jedno okienko' dla beneficjentów do końca 2014; znaczące obniżenie kosztów administracji na poziomie krajowym i regionalnym).

Członek Gabinetu Komisarza ds. Polityki Regionalnej, przybliżyła uczestnikom konferencji tematykę związaną z instrumentem – „Łącząc Europę”, odniosła się do zapisów dotyczących Funduszu Solidarności oraz krótko omówiła fundusze: Europejska Współpraca Terytorialna, Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej.

HANNA JAHNS

Wskazała na cele, które chcemy osiągnąć w perspektywie najbliższych lat w tym m.in.: przyczynić się do realizacji celów Strategii Europa 2020; wzmocnić partnerstwo i zarządzanie; wspierać system sprawiedliwy dla wszystkich; skupić się na celach i efektach; wynagradzać za wydajność i efektywność; wspierać zintegrowane programowanie; wzmocnić spójność terytorialną; lepiej monitorować postęp w realizacji celów; usprawnić i uprościć system wydatkowanie środków.

„Małopolska, z tak napisaną strategią, nie będzie miała problemów z przygotowaniem dobrego programu operacyjnego.”

Hanna Jahns

Podsumowując wystąpienie Hanna Jahns przybliżyła uczestnikom spotkania harmonogram prac na najbliższe miesiące i lata: konsultacje publiczne ws. Wspólnych Ram Strategicznych (styczeń 2012 r.), negocjacje i akceptacja pakietu rozporządzeń spójnościowych (2012 r.-2013 r.), wejście w życie Pakietu, rozpoczęcie wdrażania (2014 r.).

WIELOPOZIOMOWE ZARZĄDZANIE

Uczestniczący w konferencji eurodeputowany dr **Jan Olbrycht** mówił m.in. o randze polityki spójności w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. Zachęcał samorządowców do włączenia się w budowanie w Polsce mechanizmów partnerstwa: *Samorządy różnych szczebli muszą działać wspólnie*- zaznaczył.

W nowej perspektywie unijnej liczyć się będą duże projekty – przekonywał eurodeputowany. – Ponadto należy ograniczyć swobodę działania i skoncentrować się tematycznie na przedsięwzięciach, które generują miejsca pracy natomiast resztę przedsięwzięć finansować z innych pieniędzy, niekoniecznie unijnych – dodał.

„Skoncentrujmy się na wydawaniu pieniędzy na to, co rozwija gospodarkę, a nie na generalne podnoszenie jakości życia”.

Jan Olbrycht

Posel przekonywał jak ważna jest walka państw członkowskich w systemie decyzyjnym UE, pozycję Komisji Europejskiej należy wzmocnić w aspekcie wykonawczym, a nie decyzyjnym.

Jan Olbrycht zachęcał do zbudowania systemu partnerstwa w kraju, *jak najszybciej w Polsce muszą stanąć obok siebie wszystkie typy samorządów, organizacje pozarządowe, środowiska gospodarcze i wspólnie wymyślić, ile ma być programów operacyjnych? Kto ma nimi zarządzać? W jaki sposób będzie skonstruowany cały system komplementarnych działań w polityce krajowej?*

Zwrócił uwagę, że wszystko co będzie się działo w Polsce w ramach prac nad kontraktem terytorialnym, będzie funkcjonować w atmosferze kryzysu, dlatego tak ważne jest wypracowanie właściwego partnerstwa jako zabezpieczenia. *Trzeba zacząć działać razem - koniec z niezależnością środowisk samorządowych od siebie* mówił. Projekty powinny być realizowane wspólnie przez wójta, starostę, marszałka i ministerstwo. Wielopoziomowe zarządzanie ma w Polsce wymiar praktyczny - wielopoziomowe zarządzanie nie oznacza „każdy robi swoje” lecz „wszyscy robimy razem”.

Posel podniósł kwestię zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w nowym rozporządzeniu, przypominając, że co najmniej 5% środków EFRR na poziomie krajowym powinno zostać przeznaczony na ten cel (zgodnie z aktualnymi propozycjami KE). W umowie partnerskiej ujęty ma zostać wykaz miast, w których mają być realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Platformę utworzy maksymalnie 300 miast UE, których wybór będzie stanowił duże wyzwanie.

JAN OLBRYCHT

Eurodeputowany oświadczył, że nie można zakończyć prac nad polityką spójności, dopóki nie będzie uzgodnienia budżetowego, a to może grozić tym, że zaczniemy właściwe prace nad wdrażaniem programów w roku 2015, a nie jak pierwotnie zakładano w roku 2014.

Podsumowując Jan Olbrycht przypomniał, że specyfiką polityki spójności jest fakt, że opiera się ona na wspólnym zarządzaniu - podlega współodpowiedzialności Komisji Europejskiej i rządu. Polityka spójności daje duże możliwości inwestycyjne, zwłaszcza w czasach kryzysu gospodarczego. Polityka spójności powinna uruchamiać pozytywne mechanizmy, podnosić zdolności zarządzania, powinna doprowadzić do tego, że regiony będą działały same w sposób zdecydowany.

KAPITAŁ SPOŁECZNY - GŁÓWNYM ZASOBEM ROZWOJOWYM REGIONU

Pod hasłem *Budowanie partnerstwa regionalnego dla Strategii Rozwoju Województwa Polityka Spójności Unii Europejskiej „2014+”* odbyła się także dyskusja panelowa moderowana przez pełnomocnika Zarządu Województwa Małopolskiego ds. Planowania Strategicznego **Jacka Woźniaka**. Głos zabrali w niej wicemarszałek Roman Ciepela, senator Janusz Sepioł, prof. dr hab. Jarosław Górniak z Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych UJ, prof. Aleksander Noworól z Instytutu Spraw Publicznych UJ, Hanna Jahns, Jan Olbrycht oraz Jakub Szymański, dyr. Departamentu Polityki Regionalnej UMWM.

Jako pierwszy głos w dyskusji zabrał wicemarszałek **Roman Ciepela**, odnosząc się do roli kapitału społecznego w prowadzeniu polityki rozwoju. Kapitał społeczny jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój społeczny, jak i gospodarczy kraju oraz regionu. Jego obecny poziom nie jest wystarczający. Kapitał społeczny w Polsce jest bardzo słaby. Wskaźnik otwartego zaufania do innych ludzi w 1992 roku wyniósł 10%, dziś 13%; przypomniał wicemarszałek.

Jak zaznaczył Roman Ciepela przeszkodą w skutecznym wykorzystaniu pieniędzy unijnych w przyszłej perspektywie finansowej jest nadal niewystarczająca współpraca między samorządami różnych szczebli – *Jeśli nie zbudujemy partnerstwa, na niespotykaną dotychczas skalę, to zahamujemy tempo rozwoju regionu i nie wykorzystamy dobrze pieniędzy, które otrzymamy z Unii* – przekonywał. Stąd tak ważne jest przełamanie niechęci do współpracy i budowanie zaufania w przestrzeni publicznej.

Wicemarszałek zwrócił uwagę, że obecnie brakuje prawa, które ureguluje współdziałanie między jednostkami samorządu terytorialnego oraz kwestie obszarów funkcjonalnych, które będą pełniły ważną rolę przy realizacji projektów.

Przypomniał, że warunkiem koniecznym do realizacji projektów w nowej perspektywie finansowej będzie właściwa współpraca różnych partnerów. Jednocześnie wskazał na element koncentracji, który powinien zmobilizować partnerów do lepszej wzajemnej współpracy przy realizowaniu inwestycji.

„Jeśli nie zbudujemy partnerstwa, na niespotykaną dotychczas skalę, to zahamujemy tempo rozwoju regionu i nie wykorzystamy dobrze pieniądze, które otrzymamy z Unii”.

Wicemarszałek Roman Ciepela

Wicemarszałek **ROMAN CIEPIELA**

Zachęcał do współpracy różnych partnerów przy pozyskiwaniu środków unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, poprzez wspólne uzgadnianie projektów finansowanych z EFS i EFRR (...) *Obecnie nie ma dobrych przykładów partnerstwa publiczno-prywatnego, brakuje właściwego prawa w tym zakresie* dodał.

Podkreślił, że konieczna jest otwarta debata na temat narzędzi subregionalnych, *które moglibyśmy zastosować, żeby wesprzeć potrzebę partnerstwa (...), pomimo że nie mamy dużej chęci, żeby współpracować, to jesteśmy pragmatykami i te partnerstwa zbudujemy*.

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

Pełnomocnik Zarządu Województwa Małopolskiego ds. Planowania Strategicznego - Jacek Woźniak, zwrócił się z pytaniem do senatora **Janusza Sepioła**, dotyczącym głównych szans rozwojowych oraz deficytów Małopolski.

Senator JANUSZ SEPIOŁ (pierwszy z lewej)

Prelegent podniósł między innymi kwestię urbanizacji miast. - *Wszystkie regiony, które wyprzedzają Małopolskę, są znacznie bardziej zurbanizowane* - dodał. Jednocześnie wskazał na najważniejszy potencjał konkurencyjny Małopolski, jakim jest miasto Kraków. Jednak z uwagi na problemy finansowe, z którymi od jakiegoś czasu miasto się zmagają, istnieje zagrożenie, że nie będzie mogło ono sięgać po środki finansowe w nowej perspektywie 2014-2020. (...) *Bankructwo Krakowa nie jest tylko problem samego miasta, lecz całego województwa a może nawet kraju* zaznaczył. Senator proponuje więc, aby środki z nowej perspektywy finansowej UE w dużej mierze inwestować w Krakowski Obszar Metropolitalny.

„Krajobraz i architektura są miarą poziomu cywilizacyjnego”.

Senator Janusz Sepioł

Senator zwrócił uwagę na konieczność przywiązywania szczególnej uwagi do jakości architektonicznej projektów, wskazując jednocześnie na pozytywne przykłady budynku Muzeum Lotnictwa Polskiego czy Cricoteki.

Kolejnym uczestnikiem panelu był prof. **Aleksander Noworól**, który odniósł się do terytorializacji polityki jako niezwykle ważnego aspektu funkcjonowania polityki spójności. Zwrócił uwagę, że *rozwoj nie będzie mógł być kontynuowany w granicach jednostek administracyjnych*.

Prelegent poruszył tematy związane z obszarem funkcjonalnym (rozumianym jako *nowy instrument różnicujący politykę na terenie państwa*) oraz kontrakt terytorialny (rozumiany jako *zidentyfikowanie, zaprogramowanie i wdrożenie wspólnych interesów rządu, województw, powiatów i gmin*).

„Terytorializacja polityki zmienia funkcjonowanie polityki spójności.”

Prof. Aleksander Noworól

Profesor pozytywnie odniósł się do działań samorządu województwa małopolskiego na rzecz zróżnicowania polityki rozwoju w subregionach oraz współpracy z Województwem Śląskim (*Strategia dla rozwoju Polski Południowej*).

Prof. ALEKSANDER NOWORÓL

Jednocześnie zachęcał władze województwa do podejmowania działań na rzecz stworzenia instrumentów dialogu, partnerstwa, współpracy w ramach obszarów funkcjonalnych, uwzględnionych w KPZK 2030.

ZINTEGROWANE PROGRAMOWANIE REGIONALNE

Profesor **Jarosław Górniak** na wstępie odniósł się do kwestii małopolskich uczelni, postrzeganych jako zasób rozwojowy regionu. - *Uniwersytet Jagielloński jest najwyżej notowaną w rankingach międzynarodowych, polską uczelnią* – mówił profesor, dodając jednocześnie informację o tym, że polskie uczelnie znajdują się w rankingach w czwartej setce na świecie oraz w drugiej setce w Europie.

Tym samym rozpoczął dyskusję na temat konieczności podnoszenia jakości kadry nauczającej: *musimy kształcić ludzi, którzy uczą na uniwersytetach oraz nauczycieli, którzy uczą w szkołach*. Kadry powinny osiągnąć poziom rozwoju, charakterystyczny dla najlepszych uczelni w Europie i na świecie. *Im wcześniej podejmiemy takie działania w Małopolsce, tym wcześniej będziemy z tego czerpać korzyści* – dodał Jarosław Górniak.

Prof. **JAROSŁAW GÓRNIAK** (w środku)

Profesor zwrócił uwagę na rolę kapitału społecznego, postrzeganego jako ważny czynnik rozwoju gospodarczego regionu: *wzrost gospodarczy opiera się na ludziach i kapitale... na rozwoju zasobów ludzkich w sensie ilościowym i jakościowym*.

Jeśli chcemy mówić o rozwoju opartym na wiedzy, kreatywności, innowacjach to musimy koncentrować w regionie ludzi kreatywnych, wrażliwych na piękno, które jest inwestycją rozwojową”.

Prof. Jarosław Górniak

Ostatnim uczestnikiem panelu był **Jakub Szymański**, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej UMWM, który skoncentrował się głównie na zagadnieniach związanych z przyszłą perspektywą finansową 2014-2020. Zaznaczył, że modernizacja polityki spójności podąża w kierunku zwiększania jej efektywności, wyraźnego zorientowania na rezultatach, wykorzystując w większym stopniu instrumenty ukierunkowane na zintegrowany rozwój terytorialny oraz instrumenty finansowe.

Wymienił kilka istotnych zmian, charakterystycznych dla nowego okresu programowania w tym: zintegrowane podejście do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (które ułatwią realizację lokalnych strategii rozwoju przez grupy społeczne) czy wprowadzenie zintegrowanych inwestycji terytorialnych realizowanych w ramach jednego lub kilku programów operacyjnych.

„Partnerstwo – największy katalizator lepszego zarządzania przyszłymi środkami strukturalnymi”.

Dyrektor Jakub Szymański

Dyrektor wskazał na szeroką paletę norm warunkowości w tym na warunki ex ante (które trzeba będzie spełnić przed wypłatą funduszy) warunki ex post (które uzależniają wypłatę dodatkowych funduszy od uzyskanych wyników) oraz warunki makroekonomiczne (związane z koordynacją polityk gospodarczych państw członkowskich).

Dyrektor **JAKUB SZYMAŃSKI**

Podsumowując wystąpienie Jakub Szymański wskazał na konieczność budowania mechanizmów partnerstwa, mających kluczowe znaczenie przy realizacji wspólnych inwestycji finansowanych ze środków unijnych.

W konferencji uczestniczyło ok. 160 osób, głównie przedstawiciele samorządów, eksperci, przedstawiciele kluczowych środowisk i instytucji regionalnych.